

Prezentowana praca jest próbą konceptualizacji edukacyjnego potencjału braku zatrudnienia. Przyjąłem, że doświadczenie edukacyjne (*experiential learning*) obejmuje wszystkie aktywności i wpływy, mające znaczenia dla przeformułowania przez jednostkę dotychczasowych sposobów rozwiązywania kryzysów. Istotą doświadczenia edukacyjnego jest dokonane przez jednostkę wartościowanie konkretnych sytuacji egzystencjalnych na tle całej biografii. Główny problem badawczy określiłem przez pytanie: Jaki jest edukacyjny potencjał braku zatrudnienia?

Badanie edukacyjnego potencjału braku zatrudnienia składało się z dwóch części. Pierwszą częścią projektu było rozeznanie wstępne, będące badaniem zapisów pamiętnikarskich zebranych w wybranych tomach *Pamiętników bezrobotnych*. Materiały te analizowałem wykorzystując krytyczną analizę dyskursu skoncentrowaną na kontekstach edukacyjnych. Drugą część projektu badawczego stanowiło właściwe badanie terenowe obejmujące wywiady eksperckie z doradczyniami zawodowymi oraz biograficzne wywiady rozumiejące z osobami z doświadczeniem braku zatrudnienia. Zarówno w badaniu wstępnym, jak i właściwym, edukacyjnego potencjału braku zatrudnienia poszukiwałem w trzech obszarach: indywidualnym, społecznym oraz instytucjonalnym. Decyzja ta wynikała z przyjętej ramy teoretycznej, czerpiącej z dorobku Michela Foucaulta, opisującego badaną rzeczywistość jako relację władzy.

Zgeneralizowane wnioski przyjęły formę drogi wyznaczonej przez pojęcie potencjalności w ujęciu Heleny Radlińskiej – od *in potentia* do *in actu*. We wnioskach tych, kolejno przedstawiam perspektywy edukacyjności doświadczenia braku zatrudnienia, proponując opis rzeczywistości aprobującej ów potencjał. Następnie opisuję, co doświadczenie braku zatrudnienia dało badanym przeze mnie osobom w sensie formacyjnym w obszarze autokreacji – inaczej mówiąc czego uczy, jak zmienia, itd. Kończąc rozprawę pytam o możliwość przekucia *in potentia* w *in actu*, a więc przejścia od potencji do działania, podmiotowego sprawstwa w różnych wymiarach życia społecznego. Rozwiązanie okazuje się być już nam dobrze znane – jest nim powrót do myślenia i realizowania egzystencji w lokalnych społecznościach, będących swoistymi przestrzeniami edukacji i inkluzji. Stworzoną w ten sposób przestrzeń próbuję wypełnić rekomendacjami w odniesieniu do trzech przyjętych obszarów: indywidualnego, społecznego oraz instytucjonalnego.